

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Балінський Артем РОЛЬ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ У ПРОГОЛОШЕННІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1989–1991 рр.).....	80
Боднарчук Катерина ЦІННОСТІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	85
Васильєва Лариса МІЖ ЗАКОНОМ І БЛАГОДАТТЮ: ФЕМІНІСТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЖІНОЧОГО СТАТУСУ ЯК ПРАВОНАСТУПНИЦЯ-НОВАТОР АНТИЧНИХ ДОГМ.....	88
Зозулик Анастасія ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ЯК ДУХОВНИЙ СИМВОЛ КОЗАЦТВА.....	92
Ілечко Софія КУЛЬТУРА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА СКЛАДОВА ТА ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ XVII СТ.).....	94
Омельченко Дмитро НАРАТИВ У СУЧАСНИХ ІДЕОЛОГІЯХ.....	97
Мордовець-Ткач Марта, Федорова Алла МУЗИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	100
Абрасьова Дар'я КОЗАЦЬКІ ДУМИ ТА ПІСНІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВОЇНА.....	105
Карогодіна Єлизавета ЗОЛОТО ПОЛУБОТКА: МІЖ ЛЕГЕНДОЮ ТА РЕАЛЬНІСТЮ.....	108
Ярмак Софія ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА ЯК ГАРАНТІЯ СТАБІЛЬНОСТІ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	111

нами постає образ патріота, для якого свобода і незалежність рідного краю – найвища цінність. Це мужній і відважний захисник, здатний покласти власне життя заради Батьківщини, але водночас людина з нелегкою, часто трагічною долею, яку не зламали поневіряння чи неволя [6]. Думи й пісні показують козака як вірного побратима, що ніколи не зрадить товариша, і відданого сина свого народу, який розділяє з ним усі радощі та біди. Водночас він — глибоко віруюча людина, котра покладається на Божу волю та знаходить у молитві джерело сили. Не менш важливою є і чутлива, людяна сторона його характеру: козак тужить за батьками, дружиною чи коханою, дорожить благословенням матері, не забуває рідної домівки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дума про Марусю Богуславку [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/narod/printout.php?id=14&bookid=1>
2. Дума про Самійла Кішку [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/narod/printout.php?id=14&bookid=2>
3. Козак Голота [Електронний ресурс]. URL: <https://folklore.com.ua/pisni/epichni-pisni/dumy/kozak-holota/>
4. Плач невольників [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=27843>
5. Розлилися круті бережечки [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/narod/printout.php?id=3&bookid=7>
6. Козацькі пісні // Українська музична енциклопедія. гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2008.

КАРОГОДІНА ЄЛИЗАВЕТА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність
F2 «Інженерія програмного забезпечення»

Науковий керівник: **ФЕДОРОВА АЛЛА**, кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри філософії, історії та політології

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

ЗОЛОТО ПОЛУБОТКА: МІЖ ЛЕГЕНДОЮ ТА РЕАЛЬНІСТЮ

Павло Леонтійович Полуботок (близько 1660-1724) – видатний діяч Лівобережної Гетьманщини, полковник Чернігівського полку, який у 1722-1724 рр. виконував обов'язки наказного гетьмана. Його політична діяльність спрямовувалася на обмеження втручання російської адміністрації у внутрішні справи України, що викликало невдоволення Петра І. У 1723 р. Полуботка було заарештовано й ув'язнено в Петропавлівській фортеці, де він помер 29 грудня

1724 р. [1]. На тлі цієї драматичної біографії виникла одна з найвідоміших українських легенд – історія про так зване «золото Полуботка».

Мета роботи: розглянути легенди про так зване «золото Полуботка», визначити походження сюжету в українській історичній пам'яті, проаналізувати поширення міфу та його трансформацію в соціокультурному контексті, зокрема його роль як символу надії на незалежність, процвітання та справедливую винагороду для української держави.

За найпоширенішим переказом, перед арештом гетьман П. Полуботок нібито передав до Лондона в банк Ост-Індської компанії близько 200 000 золотих червонців (іноді згадується сума 500 000) під відсоток, близько 2,5 – 7,5 % (варіюється залежно від джерела) річних. У легендарному заповіті, який приписують Полуботкові, зазначалося, що 80 % коштів мають належати майбутній незалежній Україні, а 20 % – його родині. Повернення вкладу мало відбутися лише після відновлення державності України. Проте жодного автентичного документа, який підтверджував би сам факт існування цього депозиту, не знайдено.

У 1862 р. граф Г. О. Милорадович опублікував «Опись и документы на имущество Павла Полуботка и его детей» у виданні «Чтения в Императорском Обществе истории и древностей российских при Московском университете» (кн.3), де засвідчив наявність у П. Полуботка значних маєтків і грошових коштів у межах України, але не знайшов жодних ознак переказу грошей за кордон.

Особливої популярності тема «золота Полуботка» набула після публікації статті нащадка П. Полуботка, професора Олександра Рубця в російському журналі «Новое время» у 1907 р. У 1908 р. відбувся з'їзд нащадків П. Полуботка в Стародубі, які розраховували отримати чималі кошти. Впродовж 1908-1910 рр. здійснювалися спроби знайти сліди вкладу в британських банках, проте безрезультатно.

Час від часу тема «золота Полуботка» неодноразово ставала предметом громадських обговорень і політичних спекуляцій. У 1920-1930-х роках деякі нащадки родини Полуботків намагалися відновити пошук золота через радянські дипломатичні канали, але знову невдало. Інтерес до легенди знову посилювався в період національного відродження 1960-х років, коли спеціальну комісію для перевірки можливого існування «вкладу Полуботка» очолювала Олександра Апанович (пізніше звільнена з Академії наук). Найбільш відомий сплеск уваги припав на 1990 рік, коли Верховна Рада УРСР створила спеціальну комісію під керівництвом академіка Петра Тронька для перевірки можливості існування «вкладу Полуботка». Британська преса, зокрема Los Angeles Times, писала у 1990 р., що Банк Англії не отримувал жодних офіційних запитів і документів, які підтверджували б існування такого депозиту.

Попри численні спроби перевірити цю історію, жодного підтвердження не знайдено. Британські архіви не містять записів про депозити, зроблені Павлом Полуботком чи його представниками. Відсутність банківських документів, невідповідність у сумах і відсотках, а також поява різних версій легенди свідчать про її усну, фольклорну природу.

Сучасні науковці трактують історію про «золото Полуботка» як культурний міф. Сергій Плохій у монографії «Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій» розглядає легенду про «золото Полуботка» як частину ширшої традиції міфологізації козацького минулого, що формувала національну пам'ять у добу імперських трансформацій [2, с. 188-193, 199-203]. Сергій Єкельчик у праці «Козацьке золото: історія, міф та мрія процвітання в епоху пострадянського переходу» [3] розглядає легенду про золото Полуботка як пострадянський національний міф, що символізує віру українців у відродження та майбутнє процвітання незалежної держави. Дослідник показує, що цей сюжет відроджується в моменти національних підйомів і стає інструментом переосмислення минулого та формування нової колективної ідентичності.

Отже, історія про «золото Полуботка» не має документального підтвердження, однак має значне культурне й символічне значення. Вона стала частиною української колективної пам'яті, уособленням надії на відновлення справедливості й добробуту держави. Незалежно від її історичної вірогідності, легенда про «золото Полуботка» відображає прагнення українців до свободи, гідності та віри у власні сили. Саме тому вона залишається невід'ємною частиною національного історичного наративу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Оглоблін О. Павло Полуботок. *Інтернет-енциклопедія України*. URL: <https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CP%5CO%5CPolubotokPavlo.htm>
2. Plokhy S. *The Cossack Myth: History and Nationhood in the Age of Empires*. Cambridge University Press, 2012. с. 191 URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/9204/file.pdf>
3. Yekelchik S. Cossack Gold: History, Myth, and the Dream of Prosperity in the Age of Post-Soviet Transition. *Canadian Slavonic Papers / Revue Canadienne des Slavistes*. 1998. Vol. 40. No. 3/4, pp. 311-325 с. 317-319 URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yekelchik_Serhii/Cossack_Gold_History_Myth_and_the_Dream_of_Prosperty_in_the_Age_of_Post-Soviet_Transition__en.pdf

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.